تا بماند نام نیکت پایدار

سرمقاله حاضر اشاره‌ای بسیار کوتاه به برخی از عملکردهـــای جناب آقای دکتر خیرالله غلامی در زمان سرپرســـتی ایشان در داروخانه‌های دانشکده داروسازی دارد تا به اندازه وسع از ایشان قدردانی شده باشد. می‌گوییم بسیار کوتاه و برخی عملکردها، زیرا سرمقاله کنونی مجال برشمردن تمام زحمات ایشان را ندارد. در این سرمقاله، به چند مسطوره و نمونه از این عملکرد اشاره رفته تا به قدر تشنگی چشیده باشیم.

■ مروری بر تاریخچه داروخانه‌های دانشکده داروسازی

در ســـال‌های ۵۸ و ۵۹، اســـتاد ارجمند دکتر حســـن فرســـام، سرپرســـت موقت دانشـــکده داروســـازی، که یادشـــان همـــواره در بین ما دانشجویانش زنده و گرامی است و از سال‌های قبل در اندیشه آن بودند تا جهت آموزش علمی و عملی دانشجویان داروسازی، داروخانه‌ای برای این امر تدارک ببینند، توانستند با متقاعد کردن بهداری استان و وزارت دارایی، حق باز کردن ۷ داروخانه را در نقاط مختلف شهر برای کارآموزی دانشجویان دانشکده داروسازی دانشگاه تهران بگیرنـــد. پس از آن، در تاریخ ۱۴ خرداد ۱۳۵۹، نخستین قرارداد همکاری بین سازمان منطقه‌ای بهداری اســـتان تهران و دانشـــکده داروسازی

دانشـــگاه تهـــران منعقد گردید. براســـاس این قـــرارداد، داروخانـــه آبان در تاریـــخ ۲۶ تیر ماه سال ۱۳۵۹ به دانشـــکده داروسازی واگذار شد و به نام ۱۳ آبـــان تغییر نام یافت. این داروخانه برای کارآموزی دانشـــجویان اختصاص یافت و اولین سرپرست آن دکتر صادق جاویدان‌نژاد بود.

پس از آن که دکتر فرسام در شهریور سال ۶۰ از سرپرستی دانشکده کنار رفت و دکتر جاویدان‌نژاد نیز امکان ادامه مسؤولیت نداشت، دکتر حمید خویی که در آن زمان دانشـــجوی سال پنجم داروسازی بود، به‌عنوان سرپرســـت داروخانه انتخاب شدند و طی این مدت، داروخانه‌های طالقانی (سال ۱۳۶۰)، داروخانه شـــهید عابدینی (آبان ۱۳۶۰) و داروخانه بوعلی (اســـفند ۱۳۶۰) به مجموعه داروخانه‌های دانشکده داروسازی افزوده شدند.

در ابتدای مهر ۱۳۶۱، دکتر فریدون سیامک‌نژاد به سرپرســـتی داروخانه‌های دانشکده داروسازی انتخاب شـــدند و طی مدت سرپرســـتی ایشـــان، داروخانـــه ایشـــار (آذر ۱۳۶۱) و داروخانـــه دکتر امینی (اهدایی شـــخص دکتر امینی به مجموعه داروخانه‌های دانشـــکده در ســـال ۱۳۶۵) به این مجموعه پیوستند.

در پایان خرداد ۱۳۷۰، با انتخاب دکتر سیامک‌نژاد به‌عنوان مدیرعامل شرکت سهامی دارویی، دکتر ناصر نقدی به‌عنـــوان سرپرســـت داروخانه‌های دانشکده داروســـازی انتخاب گردیدند و داروخانه ۱۳ آبان در فروردین با هزینه‌ای حدود ۱۲۰ میلیون تومان با استفاده از زمین کناری داروخانه بازسازی شـــد و داروخانه فوق تخصصـــی ۱۳ آبان به این مجموعه اضافه گردیـــد. پس از آن داروخانه‌های بوعلی و طالقانی نیز بازسازی شدند.

پس از دکتر نقدی، ابتـــدا دکتر خیرالله غلامی تقریباً به مدت یک سال و ۵ ماه (۶ تیر ۷۸ تا سوم بهمن ۷۹) و مجـــدداً دکتر خویی (۴ بهمن ۷۹ تا ۱۴ دی ماه ۸۴) به‌عنوان سرپرست داروخانه‌های دانشکده انتخاب گردیدند.

از ۱۵ دی ۱۳۸۴ تـــا ۲۲ خـــرداد ۱۳۹۷ مجدداً دکتر غلامی به این ســـمت برگزیده شدند و از ۲۳ خرداد امسال (۱۳۹۷) نیز دکتر محمدرضا روئینی به‌عنوان سرپرست دراوخانه‌های دانشکده انتخاب گردیدند (اینفوگرافیک).

■ عملکرد جناب آقای دکتر غلامی

دکتـــر غلامی از آبان ســـال ۱۳۷۰ به‌عنوان اســـتادیار داروســـازی بالینـــی وارد دانشـــکده داروســـازی دانشگاه تهران شد و از سال ۱۳۷۵ به‌عنـــوان مدیـــر داروخانـــه ایشـــار در مجموعه داروخانه‌های دانشـــکده داروسازی آغاز به کار کرد. از ســـال ۱۳۷۶ تا بهمـــن ۱۳۷۹ به‌عنوان معاون پشتیبانی دانشکده داروسازی مشغول به خدمت بود و از ۶ تیر ۱۳۷۸ تا سوم بهمن ۱۳۷۹ نیز به‌طـــور هم‌زمان سرپرســـتی داروخانه‌های دانشکده داروسازی را بر عهده داشتند.

در ســـال ۱۳۸۴ که مجدداً ایشان به این سمت برگزیده شدند، باعث تغییرات شگرفی در سیستم داروخانه‌های دانشـــکده داروســـازی گردیدند. از اردیبهشـــت ســـال ۸۵ تا اردیبهشت سال ۹۵، در حدود ۱۷ داروخانه بیمارســـتانی به این مجموعه افزوده شـــد که فهرست و تاریخ پیوستنشان را در جدول (۱) مشاهده می‌کنید.

دکتر حسن فرسام
بنیان‌گذار داروخانه‌های دانشکده داروسازی

۲

دکتر صادق جاویدان‌نژاد
اولین سرپرست داروخانه‌های دانشکده داروسازی
(از ۲۶ تیر ۵۹ تا اواسط سال ۶۰)

۱

دکتر حمید خویی
دومین سرپرست داروخانه‌های دانشکده داروسازی
(از اواسط سال ۶۰ تا ۳۱ شهریور ۶۱)

۲

دکتر فریدون سیامک‌نژاد
سومین سرپرست داروخانه‌های دانشکده داروسازی
(از اول مهر ۶۱ تا ۳۱ خرداد ۷۰)

۳

دکتر ناصر نقدی
چهارمین سرپرست داروخانه‌های دانشکده داروسازی
(از اول تیر ۷۰ تا ۵ تیر ۷۸)

۴

اینفوگرافیک سرپرست‌های داروخانه‌های دانشکده داروسازی از آغاز تاکنون

اینفوگرافیک سرپرست‌های داروخانه‌های دانشکده داروسازی از آغاز تاکنون

ایشـــان با حدود ۱۶ سال ســـابقه در سرپرستی داروخانه‌های دانشکده داروسازی، بیشترین میزان مدیریت در این سیستم را دارند.

البتـــه، طی این مـــدت ۶ داروخانه دیگر نیز به این سیســـتم افزوده شده بودند که به‌خاطر تفکیک مجدد دانشـــگاه علوم پزشـــکی تهران و ایـــران از آن جـــدا شـــدند و نگارنده از دور فقط شاهد مشـــکل‌های این پیوستن و جدایی بود (جدول ۲).

نگاهـــی بســـیار مختصر به برخـــی عملکردها کـــه در برخی داروخانه‌های بیمارســـتانی صورت پذیرفتـــه، جالب توجه اســـت. در انبار مرکزی ۱۳

جدول ۱ـ تاریخ پیوستن داروخانه‌های بیمارستانی

داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان رازی	اردیبهشت ماه ۱۳۸۵
داروخانه سرپایی بیمارستان امام خمینی (ره)	بهمن ماه ۱۳۸۵
داروخانه سرپایی بیمارستان شریعتی	شهریور ماه ۱۳۸۶
داروخانه سرپایی بیمارستان سینا	تیر ماه ۱۳۸۷
داروخانه بستری بیمارستان شریعتی	مهر ماه ۱۳۸۷
داروخانه سرپایی بیمارستان مرکز طبی کودکان	آذر ماه ۱۳۸۷
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان جامع بانوان آرش	فروردین ماه ۱۳۸۹
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان ضیاییان	تیر ماه ۱۳۹۱
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان بهارلو	ابان ماه ۱۳۹۱
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان زنان (میرزاکوچک‌خان)	آبان ماه ۱۳۹۱ ـ اسفند ۱۳۹۴
داروخانه بستری انستیتو کانسر	آبان ماه ۱۳۹۲
داروخانه بستری بیمارستان ولیعصر	اردیبهشت ۱۳۹۳
داروخانه مرکز تصویربرداری بیمارستان امام خمینی (ره)	خرداد ۱۳۹۳
داروخانه بستری و اورژانس بیمارستان امام خمینی (ره)	خرداد ۱۳۹۴
داروخانه بستری و سرپایی بیمارستان روزبه	بهمن ۱۳۹۴
داروخانه بستری بیمارستان سینا	اردیبهشت ۱۳۹۵

جدول ۲ ـ مدیریت داروخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی ایران
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان شفایحیائیان، خرداد ماه ۱۳۹۰ ـ اذر ماه ۱۳۹۳
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان روانپزشکی ایران، اسفند ماه ۱۳۹۰ ـ آذر ماه ۱۳۹۳
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان حضرت رسول اکرم (ص)، تیر ماه ۱۳۹۱ ـ آذر ماه ۱۳۹۳
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان شهید اکبرآبادی، تیر ۱۳۹۱ ـ آذر ماه ۱۳۹۳
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان حضرت علی‌اصغر (ع)، مهر ماه ۱۳۹۱ ـ آذر ماه ۱۳۹۳
داروخانه سرپایی و بستری بیمارستان حضرت فاطمه (س)، اسفند ماه ۱۳۹۱ ـ آذر ماه ۱۳۹۳

آبان طی این سال‌ها، برخی از تغییرهای مهم عبارتند از:

الف ـ بخش خدمات

۱ ـ افزایش حجم و فضای انبار از ۶۰۰ مترمربع به ۸۰۰ مترمربع

۲ ـ افزایش اتاق‌های سردخانه‌ای از دو عدد به چهار عدد

۳ ـ بهینه‌سازی و به روزرسانی سیستم قفسه‌بندی بر اساس استانداردهای انبارش در محیط انبارهای ۱۳ آبان طبق پروتکل‌های سازمان غذا و دارو

۴ ـ بهینه‌سازی و به‌روزرسانی سیستم تهویه و هواساز بر اساس استانداردهای انبارش در محیط انبارهای ۱۳ آبان طبق پروتکل‌های سازمان غذا و دارو

۵ ـ ایجاد سیستم کامپیوتری ثبت اطلاعات ورودی و خروجی انبار

۶ ـ ایجاد سیستم ثبت اطلاعات کالاهای انبار بر اساس سیستم FEFO

۷ ـ راه‌اندازی سیستم ثبت دمای محیط و سردخانه‌ها بر اساس دیتالاگرهای معمولی و هوشمند با قابلیت گزارش‌دهی در لحظه روی موبایل و سرور مجموعه

۸ ـ دریافت گواهی‌های استاندارد مدیریت انبارش دارویی بر اساس اصول انبارش طبق استانداردهای سازمان بهداشت جهانی

۹ ـ راه‌اندازی سیستم دوربین‌های مدار بسته در تمام محیط انبار

۱۰ ـ راه‌اندازی سیستم اعلام حریق در تمام محیط انبار

۱۱ ـ راه‌اندازی سیستم دزدگیر با قابلیت هشدار به شماره تلفن‌های تعریف شده در آن

۱۲ ـ پایش و گزارش موارد کمبودهای دارویی به معاونت غذا و دارو، سازمان غذا و دارو و وزارت بهداشت

ب ـ بخش آموزش

۱ ـ آموزش پرسنل انبار مرکزی در خصوص نحوه نگهداری و جابه‌جایی داروهای پرخطر (مانند

شـــیمی درمانی و ...) با اســـتفاده از سبد، باکس و چرخ‌های مخصوص حمل و جابه‌جایی داروها

۲ ـ آموزش پرســـنل انبار مرکزی در خصوص نحوه مواجه با داروهای پرخطر (مانند شیمی درمانی و ...) در صورت شکستن، با استفاده از باکس‌های مخصوص امحای داروهای شیمی درمانی

۳ ـ آموزش پرسنل انبار و مسؤولان تدارکات در خصوص نحوه کار با سایت‌های سازمان غذا و دارو و اداره کل تجهیزات پزشکی در خصوص بررسی و تعیین اصالت کالا و شرکت‌های تولیدی، وارداتی و پخش‌های دارویی، تجهیزات و بهداشتی

۴ ـ آموزش نحوه محاسبه قیمت مصرف‌کننده اقلام بهداشتی و تجهیزات بر اساس دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های سازمان غذا و دارو

شاید کارهایی که در داروخانه‌های بیمارستان‌هایی بزرگ چون امام و شـــریعتی صورت پذیرفته، هر بیننده و شـــنونده‌ای را دچار این اشـــتباه کند که به‌خاطر بزرگی بیمارستان‌ها چنین کارهایی به‌عمل آمده است. بنابراین، نگارنده بر آن شد تا نشان دهد که در داروخانه‌های بیمارســـتان‌هایی چون آرش، ضیاییـــان و ... هم تلاش‌های مســـتمری صورت پذیرفته است.

■ داروخانه بیمارستان جامع بانوان آرش

این داروخانه در ســـه زمینه داروخانه بستری و ســـرپایی و آموزش دانشجویان داروسازی فعالیت می‌کند.

این داروخانه وظیفه برگزاری دوره‌های کارآموزی در زمینـــه دارودرمانـــی در بـــارداری و نازایی و تکنیک‌های کمک باروری (ART) برای دانشجویان داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران و هم‌چنین آموزش تمـــام کارکنان داروخانه و پرســـتاران در زمینه Medication Error و ADR را نیز عهده‌دار می‌باشد.

خدمات انجام شـــده در داروخانه بیمارســـتان جامع بانوان آرش به‌صورت خلاصه به شـــرح ذیل می‌باشند:

۱ ـ ارایه خدمات دارویی و تجهیزات پزشکی به بیماران بستری و سرپایی

۲ ـ ارایـــه داروهای ســـقط جنیـــن به‌منظور ســـقط قانونـــی جنین مـــرده و یا دچـــار نقص جدی با ارایه گواهی پزشـــکی قانونی و نســـخه پزشک مجاز و داشـــتن مدارک لازم به بیماران بستری و سرپایی

۳ ـ کنترل مســـتمر در نحوه نگهداری و کنترل تاریـــخ انقضا مصرف داروهای مخدر و ارایه آن‌ها به بخش‌ها

۴ ـ تدویـــن فارماکوپـــه دارویـــی و فارماکوپه تجهیزات پزشکی

۵ ـ تدوین مســـتندات اعتباربخشـــی و اجرای سنجه‌های مدیریت دارویی مربوط به فرآیند ارزیابی اعتباربخشی داروخانه‌های بیمارستانی

۶ ـ تدوین فهرست داروهای ضروری و حیاتی و مشابه و ارایه داروهای مشابه و پرخطر با برچسب زرد و قرمز به بخش‌ها

۷ ـ تحویل داروهای تحت پروتکل به بخش‌ها فقط با ارایه پروتکل پرشده

■ داروخانه بیمارستان ضیاییان

با توجه به فاصله بســـیار زیـــاد داروخانه در بدو

واگذاری با شرایط استاندارد، کار تجهیز و نوسازی فضای انبار و داروخانـــه بلافاصله بعد از واگذاری آغاز شـــد تا محیط انبار و داروخانه به استانداردها نزدیک‌تـــر شـــود و نیروی انســـانی در شـــرایط مساعدتری به وظایف خود عمل کند.

با توجه به سیاست‌های مجموعه داروخانه‌های بیمارســـتانی کلیه فعالیت‌های داروخانه ضیاییان نیز در ســـه حوزه آموزشـــی، پژوهشی و خدماتی تعریف شـــده است. در حوزه خدماتی، داروخانه به بیماران بستری بخش‌های بالینی و درمانگاه‌های سرپایی خدمت‌رســـانی می‌کند. در حوزه آموزشی نیز فعالیت‌ها شامل آموزش تکنسین‌های دارویی، آموزش دانشـــجویان داروســـازی و نیز برگزاری دوره‌های آموزشی مربوط به عوارض دارویی برای گروه‌های مختلف پزشکی است.

داروخانـــه ســـرپایی بیمارســـتان ضیاییان از لحـــاظ تعداد مراجعان رتبـــه اول را در بین تمام داروخانه‌های بیمارســـتانی و بعد از داروخانه ۱۳ آبان رتبه دوم را بین داروخانه‌های بیمارســـتانی و دانشکده داروســـازی را دارا می‌باشد. میانگین مراجعات روزانه در ماه‌های مختلف سال متفاوت اســـت، آمار نشان می‌دهد که این اعداد بین ۷۰۰ تا ۹۰۰ بیمار متغیر اســـت، بـــا توجه به موقعیت بیمارســـتان ضیاییان کـــه در منطقه محروم قرار دارد، مبلغ نســـخه‌های مراجعه‌کننده به داروخانه پایین می‌باشد. با این‌وجود، خدمت به مردم محروم همواره برای همکاران در داروخانه لذت‌بخش بوده است. سیاست مجموعه داروخانه‌ها همواره بر آن بود که کلیه نســـخ دارویی مراجعان به درمانگاه در داروخانه قابل تهیه باشـــد. بنابراین، در طول ســـال‌های فعالیت داروخانه تعـــداد اقلام دارویی رشد چشـــم‌گیری داشت اما متأسفانه، با توجه به شرایط مالی سال‌های اخیر، داروخانه با مشکلات بسیار زیادی در تأمین داروهای مورد نیاز بیماران روبه‌رو بوده است.

۱ ـ تدویـــن فارماکوپه دارویـــی و تجهیزاتی بیمارستان

با مشارکت گروه‌های مختلف پزشکی فارماکوپه دارویی و تجهیزات بیمارســـتان تدوین شـــده که مطابـــق اســـتانداردهای اعتباربخشـــی به‌صورت سالیانه مورد بازبینی قرار گرفته و تغییرات لازم بر آن صورت می‌گیرد. داروهای موجود در فارماکوپه دارویی بیمارســـتان زیرمجموعه فهرست رسمی داروهای ایران IDL بوده و برندهای تجهیزات در فارماکوپه تجهیزات بر اساس استانداردهای سایت اداره کل تجهیزات انتخاب شده است.

۲ ـ برگزاری کمیته دارو و درمان

از دیگـــر اقدامـــات ارزشـــمند داروخانه ارتقای جایگاه کمیته دارو و درمان در بیمارســـتان و جلب مشـــارکت و حضور بالای پزشکان در این کمیته است. جلسه‌های کمیته دارو و درمان در سال ۹۴ و سال‌های قبل‌تر به‌صورت فصلی برگزار می‌شد اما از سال ۹۵ تاکنون، با توجه به ابلاغ‌های جدید آیین‌نامه کمیته‌های بیمارســـتانی و هم‌چنین لزوم طـــرح و تصویب بســـیاری از اقدامـــات اصلاحی فرآیندهـــای دارویی در کمیتـــه دارو و درمان که نیازمند برگزاری جلسه‌های بیشتر بود، این کمیته به‌صورت ماهیانه برگزار می‌شود.

۳ ـ ارزیابی روند تجویز و مصرف دارو و ملزومات

مدیریت دارویی با هـــدف مدیریت هزینه کرد

دارو، ملزومات و تجهیزات پزشکی ملزم به انجام آنالیز ABC دارو و تجهیزات است، در همین راستا داروخانه در سال ۹۵ در کمیته‌های دارو و درمان گزارش‌هایی از داروهای پرهزینه و تجهیزات پرهزینه و پرمصرف‌ترین آنتی‌بیوتیک‌های بیمارستان ارایه کرد که ماحصل آن مصوباتی بود که در راستای مدیریت بهتر مصرف دارو و تجهیزات در کمیته تصویب شد، ازجمله به مصوباتی چون منع مصرف استامینوفن تزریقی در کلیه بخش‌ها به‌جز بخش اطفال، تدوین دستورالعمل تجویز سیپروفلوکساسین و مروپنم در بیمارستان، تدوین دستورالعمل مصرف IV IG و غیره می‌توان اشاره کرد. هم‌چنین پروتکل‌های ابلاغی معاونت غذا و دارو در خصوص داروهای استامینوفن، آلبومین، پنتوپرازول و دستورالعمل وزارتخانه در خصوص مدیریت مصرف آنتی‌بیوتیک‌های چون ایمی‌پنم، ونکومایسین، لینزولاید، کلیستین و غیره که در سال ۹۷ ابلاغ گردید، در این مرکز انجام می‌شود که با همکاری پزشکان بیمارستان با داروخانه، گام‌های عملی مناسبی در جهت مدیریت هزینه برداشته شده است.

۴ ـ حضور روزانه داروسازان در بخش‌های بستری

حضور روزانه داروساز بستری در بخش‌های مختلف بیمارستان به‌عنوان مؤثرترین و کارآمدترین اقدام جهت نظارت بر نحوه درخواست‌های دارویی و تجهیزات به نظر می‌رسد، داروساز بستری روزانه فهرستی از بیماران تهیه می‌کند که این بیماران شامل بیماران دریافت‌کننده داروهای تحت پروتکل، بیمارانی که به مدت طولانی بستری هستند، بیمارانی که آنتی‌بیوتیک وسیع‌الطیف دریافت می‌کنند، بیماران دریافت‌کننده داروهای Automatic Stop Order، بیماران دریافت‌کننده داروهای پرهزینه و با مراجعه به بخش‌ها نسبت به بررسی پرونده بیماران، اقدام می‌شود و درصورت نیاز، اقدام اصلاحی صورت می‌پذیرد.

هم‌چنین اجرای تلفیق دارویی بیماران در زمان پذیرش، یکی دیگر از اقدامات انجام شده در بیمارستان می‌باشد که با استقبال پزشکان و پرستاران روبه‌رو شده و باعث کاهش در بروز خطای دارویی گشته است

پیگیری گزارش عوارض دارویی، دریافت فرم‌های ADR، تکمیل و ارسال آن‌ها، پاسخگویی به سؤالات دارویی همکاران و نیز آموزش بیماران از دیگر اقدامات صورت گرفته توسط داروسازان در بخش‌ها می باشد.

۵ ـ اجرای استانداردهای اعتباربخشی

در تمام سال‌هایی که از ابلاغ استانداردهای اعتباربخشی بیمارستان‌ها گذشته و در تمام ادواری که ارزیابان برای ارزیابی بیمارستان مراجعه کردند، هدف مدیریت داروخانه همواره استقرار و عملیاتی کردن حداکثر استانداردها در داروخانه بوده است.

■ داروخانه بیمارستان بهارلو

این داروخانه شامل بخش‌های ذیل است:

* داروخانه سرپایی
* داروخانه بستری
* ترخیص داروخانه
* انبار مرکزی

داروخانه در عرصه‌های آموزشی، پژوهشی، ارایه خدمات و مراقبت‌های دارویی در بیمارستان

فعالیت می‌کند.

خدمات داروخانه سرپایی

* دارودهی به بیماران مراجعه‌کننده به درمانگاه‌ها
* دارودهی به بیماران سرپایی در اورژانس
* دارودهی به بیماران تالاسمی
* دارودهی به بیماران دیالیز
* تهیه تجهیزات پزشکی بیماران مراجعه‌کننده به درمانگاه‌ها

خدمات داروساز بخش بستری

۱ـ کنترل روزانه پرونده بیماران از نظر داروهای پرخطر و پرهزینه و تطبیق دستورات پزشک با کاردکس دارویی بیماران و گزارش موارد خطا به پزشک معالج و سرپرستار و ارایه گزارش موارد مغایرت در کمیته دارو و درمان جهت اصلاح روند تجویز.

۲ـ مطابقت کاردکس بیماران با نسخ ثبت شده در HIS.

۳ـ شناسایی و ثبت خطاهای دارویی.

۴ـ شناسایی و ثبت عوارض جانبی ناخواسته داروها (برگه‌های زرد ADR)

۵ـ جمع‌آوری برگه‌های ADR، گزارش آنلاین و ارسال فرم‌ها به معاونت غذا و دارو.

۶ـ کنترل مقدار مصرف داروهایی که دستور تجویز شده آن‌ها انفوزیون است و اصلاح خطاهای محاسباتی و گزارش جهت اصلاح محاسبات.

۷ـ کنترل شرایط نگهداری داروها و تجهیزات (نور و دما و غیره) در treatment room بخش‌ها

۸ـ اطلاع‌رسانی در خصوص آماده‌سازی و نگهداری صحیح داروها.

۹ـ کنترل نسخ ثبت شده اتاق عمل در سیستم HIS با برگه عمل و شرح عمل، کنترل وجود لیبل‌های تجهیزات کاشتنی در برگه عمل

۱۰ـ اطلاع‌رسانی درخواست‌های دارو و تجهیزات خارج از فرمولاری به مسؤول فنی داروخانه

۱۱ـ بررسی درخواست‌های دارویی خارج از فرمولاری و تعیین تکلیف خرید یا عدم تهیه و مشاوره داروی جایگزین در صورت عدم تهیه

۱۲ـ بررسی درخواست‌های تجهیزات خارج از فرمولاری و تعیین تکلیف خرید یا عدم تهیه و مشاوره تجهیزات جایگزین در صورت عدم تهیه

۱۳ـ توزیع قرص میزوپروستول برای بیماران بستری با نسخه پزشک متخصص، کنترل پرونده بیماران و تطابق با سیستم HIS

۱۴ـ توزیع داروهای مخدر به بخش‌های مختلف بیمارستان و کنترل یک به یک نسخ مربوط و تطابق با سیستم HIS

۱۵ـ ثبت نسخ مخدر در دفترهای مخدر

آموزشی

* همکاری در برگزاری دوره داروسازی بیمارستانی (سرفصل‌های مدیریت، تجهیزات عمومی، مخدر، HIS، ترخیص)
* همکاری در آموزش پرسنل منتظر استخدام
* برگزاری کلاس‌های توجیهی برای پزشکان (کلاس فرمولاری، پروتکل‌ها و غیره)
* برگزاری کلاس‌های آموزشی برای پرستاران (ADR، تداخل‌های دارویی، استانداردهای اعتباربخشی، مدیریت دارویی و غیره)
* آموزش استانداردهای اعتباربخشی به پرسنل داروخانه

* اطلاع‌رسانی در خصوص داروها و تجهیزات جدیـد به کادر درمـان (مقدار مصرف، شـرایط نگهداری و غیره)

برشمردن برخی از کارهای انجام شده در همین سـه مورد می‌تواند بیانگر حجم عظیمی از تمامی عملکردها در داروخانه‌های بیمارستانی باشد.

در این مدت تلاش وافری توسط دکتر غلامی و همکارانشـان صـورت پذیرفت تـا مجموعه داروخانه‌های دانشـکده داروسـازی که به‌دلیل جنگ و کمبود دارو بیشتر به سمت توزیع داروهای کمیاب و نایاب رفته بودند، به وظیفه اصلی خود، یعنی آموزش داروسازان، باز گردند. در این مسیر می‌توان به مرکز اطلاع‌رسـانی داروپزشکی ۱۳ آبـان، مرکز تحقیقات تجویـز و مصرف منطقی دارو و فعالیـت معاونت آموزشـی ازجمله ایجاد Skill Lab اشاره کرد.

■ مرکز اطلاع‌رسانی داروپزشکی ۱۳ آبان

مرکز اطلاع‌رسـانی داروپزشکی ۱۳ آبان یک مرکز آموزشـی ـ خدماتی است که زیر مجموعه داروخانه ۱۳ آبان می باشـد. این مرکز از دی ماه ۱۳۸۶ تاکنون با شـماره تلفن ۸۲۱۰۱ هر روز از ساعت ۸ صبح الی ۲۰ پاسخ‌گوی سؤال‌های علمی بیمـاران و همکاران کادر درمان به‌صورت رایگان می‌باشـد. مهم‌ترین هدف این مرکز اطلاع‌رسانی علمـی ـ دارویی و ارایـه توصیه‌های لازم جهت مصـرف صحیح و منطقـی دارو بـه بیماران و ارایه اطلاعـات تخصصی به اعضای کادر درمان (پزشکان، داروسازان، پرستاران و ...) می‌باشد.

خدمات ارایه شده مرکز اطلاع‌رسانی دارو پزشکی ۱۳ آبـان بـه دو گونه خدمات فعـال و غیرفعال طبقه‌بندی می‌شوند.

خدمات غیرفعال شـامل ارایه خدمات از طریق تلفن بـه کادر حرفه‌ای درمان نظیر پزشـکان و داروسـازان و هم‌چنین عموم شـهروندان است. خدمات فعال مرکز شامل ارایه اطلاعات و انتشار خبرنامـه و بروشـور و هم‌چنین تهیـه و توزیع جزوه‌هـای گوناگـون در موارد نیاز داروسـازان داروخانه‌های دانشکده و سایر داروسازان و پزشکان می‌باشد. هدف نهایی این مجموعه ارایه راهکاری برای به‌روزرسـانی اطلاعات دارویـی همکاران گرامـی و حضور به‌عنوان نقطـه قابل اتکا برای دریافت اطلاعات لازم در مواقع ضروری در زمینه داروها است.

مرکز داروپزشـکی ۱۳ آبان با استفاده از منابع علمـی جدید و به روز دنیا در علوم داروسـازی و پزشـکی، یک رابطه حرفه‌ای بیمار ـ داروسـاز و داروسـاز ـ تیـم درمان با محوریت پاسـخ‌گویی داروساز به‌عنوان یکی از اعضای اصلی تیم درمان، به سـؤال‌های علمی دارویی، برقـرار می‌نماید. بنابراین، بیماران و همکاران تیم درمان می‌توانند پاسخ سؤال‌های علمی دارویی خود را از یک مرجع معتبر و با اطمینان خاطر دریافت نمایند.

این مرکز به‌طور متوسـط پاسـخ‌گوی ماهیانه ۳۵۰۰-۳۰۰۰ تمـاس بیمـاران با ۴ نفر مشـاور پاسخ‌گو در شـیفت صبح و ۳ نفر مشاور پاسخ‌گو در شیفت عصر می‌باشد، هم‌چنین به‌طور متوسط ماهیانه ۴۰۰-۳۰۰ تماس از سـوی افراد شـاغل در تیم حرفه‌ای پزشـکی در این مرکز توسط یک نفر متخصص داروسـازی بالینی در شیفت صبح

و عصر پاسخ داده می شـــود. تمرکز این مرکز بر پاسخ‌دهی به تماس‌های علمی و آموزشی با کیفیت بالا اســـت که با استفاده از منابع علمی به روز دنیا انجام می‌گیرد. ارجـــاع صحیح و به موقع بیماران در مواردی نظیر تجویز دارو، تفســـیر آزمون‌های آزمایشـــگاهی و ... هم جزء لاینفک فعالیت‌های مرکز می‌باشد.

برای اطمینان از پاسخ‌گویی صحیح و جامع در مرکز داروپزشـــکی ۱۳ آبان، کیفیت مشاوره‌ها در این مرکز در چند سطح مورد بررسی قرار می‌گیرد. در سطح مشاوران بررسی توسط مسؤولان شیفت حاضـــر در مرکز انجام می‌گیرد و گزارش کیفیت و کمیت تماس‌ها پس از بررســـی توسط مسؤول شـــیفت و بازبینی توســـط مدیریت مجموعه در اختیار افراد قرار می‌گیـــرد تا از ارزیابی حرفه‌ای خود مطلع گردند. هم‌چنین عملکرد مشـــاوران به تفکیک در موضوع‌هـــای مختلفی از قبیل تعداد کل تماس، کیفیت تماس‌های پاســـخ داده شده، گزارش‌هـــای عوارض جانبی داروها (ADR) و ... مورد ارزیابی قرار می‌گیـــرد که نتیجه ارزیابی‌ها هم در اختیار خود افراد قرار داده می‌شـــود و هم به شکل نمودارهایی مقایسه‌ای با سایر مشاوران برای اطلاع کلیه افراد شـــاغل در مرکز به شکل ماهیانه در تابلو اعلانات نصب می‌گردد. در آخرین سطح، عملکرد مشـــاوران مرکز به شکل سالیانه (مجمـــوع آمارهای ماهیانه)، مورد بررســـی قرار گرفته و نتایج به‌صورت نمودارهای مقایســـه‌ای گزارش می‌شود.

■مرکز تحقیقات تجویز و مصرف منطقی دارو

مرکز تحقیقـــات تجویز و مصرف منطقی دارو، از مراکز تحقیقات دانشـــگاه علوم پزشکی تهران می‌باشد و اولین مرکزی است که در زمینه مصرف بهینه و منطقی دارو در ایران پژوهش می‌نماید. این مرکز با رای صادره در دویســـت و هفتمین جلسه شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی و اخذ موافقت اصولی در دی ماه ســـال ۱۳۸۹ تصویب گردید و در مهر ماه ســـال ۱۳۹۰ به‌صورت رسمی فعالیت خود را آغاز نمود. سپس این مرکز در تیر ماه ۱۳۹۴ ضمن دریافت موافقت قطعی، توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌عنوان یکی از مراکز تحقیقات قطعی شناخته شد.

مرکز تحقیقـــات تجویز و مصرف دارو به‌عنوان یکی از مراجع پژوهشـــی متمرکز بر بهینه‌ســـازی مصرف و ایمنـــی دارو، به مطالعه در محورهای پژوهشـــی مرتبط از جمله خدمـــات دارودرمانی و مراقبت‌های دارویی، فارماکوویژیلانس (عوارض دارویی، خطاهای دارویـــی، تداخل‌های دارویی)، بررســـی و ارزیابی مصرف دارو، آموزش به بیمار و پایبندی دارویی می‌پردازد. هم‌چنین تدوین نقشه راه پژوهش‌های مرتبط با تجویز و مصرف منطقی دارو در کشـــور از جملـــه فعالیت‌هـــای این مرکز تحقیقات می‌باشد.

از زمان تأســـیس تاکنون ۶۶ طرح پژوهشی از سوی این مرکز به معاونت پژوهشی دانشگاه ارایه شـــده و مورد تصویب قرار گرفته اســـت. حاصل فعالیت‌های این مرکز تاکنون، انتشـــار ۱۴۷ مقاله بـــوده که از این میـــان، ۷۷ و ۳۷ مقاله به‌ترتیب در ISI و PubMed نمایه می‌شـــوند. همکاری در انتشار بیش از ۱۰ عنوان کتاب از جمله فعالیت‌های این مرکز بوده است. این مرکز ضمن همکاری با

نهادها و سازمان‌های مرتبط داخلی مانند معاونت غذا و داروی دانشگاه‌ها (جهت تدوین پروتکل‌های دارویی و مطالعه‌های مربوط)، در زمینه گسترش همکاری‌های بین‌المللی نیز تلاش نموده و به عضویت در شبکه بین‌المللی مصرف منطقی دارو (INRUD) در آمده است. هم‌چنین این مرکز در برگزاری کنگره‌ها و همایش‌های داخلی و بین‌المللی (مانند اولین کنگره آسیایی اروپایی فارماکواپیدمیولوژی، اولین کنگره بین‌المللی داروسازی نوین، کنگره آسیایی داروسازی بالینی ۲۰۱۸ و ...) همکاری نموده است.

اگرچه، هنوز هیچ اشاره‌ای به بسیاری از کارهای انجام شده توسط جناب آقای دکتر غلامی نشده و در صورت ادامه، باید این سرمقاله تبدیل به چند شماره از نشریه رازی گردد تا بتوان حق مطلب را در مورد زحمات ایشان ادا کرد. فقط به‌صورت گذرا به یک نکته دیگر اشاره خواهم کرد و عرایضم را به اتمام خواهم رساند.

جناب آقای دکتر شریف‌زاده، جناب آقای دکتر روئینی و جناب آقای دکتر غلامی هر سه نفر در پیوستن نشریه رازی به دانشگاه علوم پزشکی تهران نقش به‌سزایی بازی کرده‌اند و توانستند تا به انتشار مرتب نشریه رازی یاری برسانند و البته، در این بین دکتر غلامی به‌علت سابقه بیشتر در نشریه رازی، آغازگر این راه بودند تا اوضاع نا به سامان این نشریه را به سامان آورند.

ماهنامه دارویی رازی از زحمات ایشان طی سال‌های سرپرستی داروخانه‌های دانشکده داروسازی تشکر و قدردانی نموده و برای ایشان آرزوی موفقیت‌های روزافزون و سلامت می‌کند و برای دیگر یار خود، جناب آقای دکتر روئینی که در مشاغل و مناصب گذشته موفق بوده‌اند، آرزوی موفقیت در عرصه مسؤولیت جدید سرپرستی داروخانه‌های دانشکده داروسازی می‌نماید که پذیرفتن آن در چنین شرایطی فقط نشان از عشق به داروسازی دارد.

دکتر مجتبی سرکندی